

اطلاع‌نگاشت

مروری بر جایگاه، اختیارات و مسئولیت‌های رئیس‌جمهور در بیانات رهبر انقلاب

مدیر اجرایی کشور

«رئیس‌جمهور از همه مدیریتهای کشور پُرمشغله‌تر و پُرمسئولیت‌تر است.» (۱/۱/۱۴۰۰ به مناسبت فرارسیدن انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۰، در این اطلاع‌نگاشت جایگاه، اختیارات و مسئولیت‌های رئیس‌جمهور در بیانات رهبر انقلاب مرور شده است.

اهمیت انتخابات ریاست جمهوری			
 تعیین سرنوشت کشور و جریانهای عمده حاکم بر کشور برای مدت ۴ سال ● ۱۳۹۲/۲/۲۵، ۱۳۹۶/۲/۲۹	 ادامه تأثیرات خوب یا بد دولت‌ها در سال‌های بعد ● ۱۳۹۲/۲/۲۵	 سعادت‌مندی کشور با انتخاب فرد توانا برای حل مسائل ● ۱۳۸۴/۱/۱	 برآورده کردن نیازهای ملت با استفاده از امکانات کشور ● ۱۴۰۰/۳/۰۶
جایگاه رئیس‌جمهور			
 برعهده‌داشتن وظایف سنگین براساس اصول مختلف قانون اساسی ● ۱۳۸۰/۲/۲۸	 اداره امور اجرایی کشور در یک دوره طولانی چهار ساله ● ۱۳۷۶/۲/۱۳	 محوریت در هیئت دولت و کارهای مختلف کشور ● ۱۳۷۸/۰۶/۲، ۱۳۹۲/۳/۰۸	 مهم‌ترین و مؤثرترین مدیریت کشور برای حل مسائل ● ۱/۱/۱۴۰۰، ۱۳۸۴/۲/۱۱
نقش و مسئولیت‌های رئیس‌جمهور			
 عمل به وظیفه خود در مقابل خدا، مردم و قانون اساسی ● ۱۳۸۰/۵/۱۱	 برآورده‌کردن نیازهای دینی و دنیایی ملت در محدوده اختیارات قانونی ● ۱۳۷۶/۳/۲	 تشخیص اولویت‌های مورد نیاز کشور با نگاه فرابخشی ● ۱۳۷۸/۰۶/۲	 توجه به نیازهای امروز فردای کشور در تصمیم‌گیری‌ها ● ۱۳۸۰/۲/۲۸
 استفاده از از همه ظرفیت‌ها، قابلیت‌ها و استعداد‌های کشور ● ۱۳۸۰/۵/۱۱	 توجه به امنیت همه جانبه کشور با محوریت عدالت ● ۱۳۸۰/۲/۲۸	 تأمین عزت و هویت ملی مردم ● ۱۳۸۰/۲/۲۸	 کارآمدسازی دستگاه‌داری و فسادزدایی از آن ● ۱۳۸۰/۲/۲۸
 مطالبه و پیگیری مداوم کارها از مسئولین دولتی ● ۱۳۹۷/۰۴/۲۴	 نظارت دقیق بر وزرا ● ۱۳۸۷/۰۶/۲	 مسئولیت اجرای قوانین ● ۱۳۹۲/۳/۱۴	 مسئولیت پیشرفت علمی، صنعتی و مسائل انسانی کشور ● ۱۳۸۴/۲/۱۱
اختیارات رئیس‌جمهور			
 مدیریت اکثر مراکز مدیریتی و امکانات حکومتی کشور ● ۱/۱/۱۴۰۰، ۱۳۸۴/۲/۱۴، ۱۳۸۰/۳/۱۴، ۱۳۹۰/۱/۱	 در اختیار داشتن کل بودجه مصوّب کشور ● ۱/۱/۱۴۰۰، ۱۳۸۴/۲/۱۱	 داشتن امکانات وسیع براساس قانون اساسی ● ۱۳۹۲/۳/۱۴، ۱۳۸۰/۲/۲۸	 در اختیار داشتن همه ارکان اجرایی کشور و وزارتخانه‌ها ● ۱۳۹۲/۳/۱۴، ۱۳۸۰/۲/۲۸

گزارش هفته

ادامه از صفحه ۱

داشت به توانایی‌های مردم، به عزم مردم، به وفاداری مردم و خاطره‌ها داریم ما... ایمان عجیب ایشان و هر دو بخش این‌نظریّه یعنی نظریّه جمهوری اسلامی هم بخش اسلامی‌اش هم بخش جمهوری‌اش را امام مربوط به اسلام میدانست... امام با یک حرکت جهشی، این ملت را، این مردم را به میدان آورد... ملت خودش را باور کرد، ظرفیت عظیم توانایی و اراده ملت را امام به کار گرفت و آن را با رهبری و هدایت خود توانست به مرحله‌ای برساند که کارهای بزرگی را انجام بدهند، سلطنت چند هزار ساله را ساقط کنند، مردم را به وسط میدان بیاورند و کاری کنند بادین مردم، با معرفت مردم، با فهم مردم، که مردم بایستند و مقاومت کنند و روز به روز قوی‌تر بشوند.» (● ۱۴۰۰/۳/۱۴)

موج تحول انقلابی مردم ایران به تغییر ساختار حکومتی و زیر و زیر کردن پهلوی و برقراری نظام جمهوری اسلامی انجامید. برای خیلی‌ها کار تمام شده بود اما، روح‌الله خمینی رحمته‌الله کسی نبود که متوقف بر این مرحله بماند. هدف او انقلاب دائم آن به آن در راه تعالی بود. همین هم بود که در ادامه به نهادسازی روی آورد. از دیدگاه تحول‌گرای امام رحمته‌الله، تحول و انقلاب دائمی نباید متوقف می‌شد. ساختار اگر کشش آن را ندارد باید ساختارسازی کرد. همین هم شد که روحیه تحول‌گرای امام رحمته‌الله در ادامه به نهادسازی‌های انقلابی و جدید رسید.

جوانان نقطه‌کانونی تحول

انقلاب اسلامی رخداد منحصر به فرد و جدیدی بود. این رخداد، انسان خود را می‌طلبد. نیازمند انسان جدیدی بود که از بعد دیگری به جهان هستی بنگرد، فلک را سقف بشکافد و طرحی نو در اندازد. انسان‌هایی با انگیزه و پرتلاش که اسیر ساختارها و جریان‌های متلاطم زندگی نشده‌اند. بی‌جهت هم نیست که سخن امام در میان جوانان پژواک عمیق‌تر و سریع‌تری داشت و آنها حرف امام را زودتر و بهتر فهمیدند. به همین دلیل هم جوانان پیشران اصلی انقلاب امام خمینی رحمته‌الله بودند: «(ایشان به فکر و عمل جوانان اعتماد کردند؛ این به معنای واقعی کلمه یک تحوّل بود. یعنی مثلاً فرض کنید سپاه پاسداران که تشکیل شد، ایشان جوانهای بیست و چند ساله را در رأس سپاه پاسداران پذیرفتند که اینها جوانهایی [بودند] که حتّا کثر مثلاً سی سال سَن‌شان بود.» (● ۱۳۹۹/۳/۱۴)

این موضوع یک موضوع تاکتیکی و محدود به مسائل نظامی و ناشی از تحمیل شرایط جنگ تحمیلی نبود. در سایر حوزه‌ها هم مشهود است و نمونه بارز آن انتخاب آیت‌الله خامنه‌ای به عنوان امام جمعه تهران است. البته نباید از نظر دور داشت که مقصود امام از جوانگرایی صرفاً یک سن‌شناسنامه‌ای نبود. تامل بر اینکه در همان زمان که آیت‌الله خامنه‌ای جوان به عنوان امام جمعه دائم تهران منصوب شدند، در شهرهایی مانند کرمانشاه یا شیراز افرادی به امامت جمعه انتخاب شدند که در دهه‌های هفتم و هشتم و حتی نهم عمرشان به سر

می‌بردند، معنادار جلوه می‌کند. شهید آیت‌الله اشرفی اصفهانی یا شهید آیت‌الله دستغیب مثال‌های خوبی برای این موضوع محسوب می‌شوند. نمونه دیگر این انتصاب‌ها، انتخاب شهید فلاحی به عنوان کفیل رئیس ستاد مشترک ارتش است که در آستانه ۶۰ سالگی قرار داشت. این انتخاب‌ها در حالی صورت گرفت که مسئولیت‌های اصلی در سپاه پاسداران و کمیته‌های انقلاب اسلامی به جوانان زیر ۳۰ سال رسیده بود. رهبر انقلاب در توضیح این مسأله اشاره دقیقی دارند: «(بعضی‌ها تا سنین بالا هم به یک معنا جوانند؛ حالا همین شهید عزیزی که شما از او اسم بردید - شهید سلیمانی، و بنده شب و روز به یاد او هستم - شصت و چند سال سَن‌ش بود... اگر ۱۰ سال دیگر هم زنده میماند و بنده زنده میماندم و بنا بود که من مشخص بکنم، او را در همین جا نگه میداشتم... بنابراین بعضی اوقات افرادی که در سنین جوانی هم نیستند، کارهای جوانانه خوبی را میتوانند انجام بدهند.» (● ۱۳۹۹/۲/۲۸)

مقصود از روحیه جوان‌گرایی بیش از آنکه یک سن باشد یک روحیه بانشاط و با انگیزه برای انجام کارهای بزرگ است درست مثل خود امام رحمته‌الله.

پیشران اصلی انقلاب

در هر دوره از تاریخ انقلاب اسلامی هرگاه تفکر تحول‌گرایانه امام رحمته‌الله متکی بر دواصل جمهوریت و اسلامیت، مجال بروز و ظهور بیشتری یافته، پیشران رشد و پیشرفت انقلاب اسلامی هم پرضربان‌تر و سریع‌تر حرکت کرده است: «(این دو کلمه را امام، این دو کلمه جمهوری و اسلامی را، امام این دو کلمه را گره‌گشای مشکلات کشور میدانست. گره‌گشای همه مشکلات کشور همین میدانست که ما اسلام را رعایت کنیم و مردم در صحنه حضور داشته باشند... هر جا ما مردم را وارد میدان کردیم، هر جا ما اسلام را معیار و میزان اصلی کار خودمان قرار دادیم پیش رفتیم. هر جا که یکی از این دوتا لنگ شد پیش نرفتیم.» (● ۱۴۰۰/۳/۱۴)

امام نه اندازه و سقف آرمان‌ها را به اندازه ساختارها پایین آوردند و نه تسلیم واقعیت موجود شدند. ایشان در آرمانگرایی به شدت انقلابی و در واقع‌گرایی به شدت عقلانی بودند اما همه اینها در راستای تحول بود و حرکت به سمت تعالی. هدف حرکت را تفکر توحیدی مشخص می‌کند و نیروی حرکت را مردم و این دو هیچگاه با یکدیگر در تضاد نیستند: «(امام بزرگوار ما الگوست؛ از همه انقلابی‌تر بود... از همه انقلابی‌تر امام بود، از همه عاقل‌تر هم امام بود... از همه پخته‌تر و سنجیده‌تر کار میکرد و حرف میزد.» (● ۱۴۰۰/۳/۰۶)

نگاه ایشان نسخه بالندگی و استمرار آینده جمهوری اسلامی و گام دوم انقلاب است چه در عرصه سیاست و تشکیل دولت و به مصاف مشکلات رفتن و چه در عرصه اجتماعی و فرهنگ عمومی و اصلاح و ارتقای آن. چرا که ایشان «(به معنای واقعی کلمه امام تحوّل بود)» (● ۱۳۹۹/۳/۱۴)

به رسم آیه‌ها

بی‌انصافی نکنید

حتی نسبت به دشمن

همه باید برای ساختن کشور به یکدیگر کمک بکنند. به کسی نباید بپهوده تهمت زد؛ کسی را نباید به خاطر یک امر، از همه آن چیزهائی که صلاحیت محسوب میشود، انسان او را نفی بکند. با انصاف باید بود؛ با انصاف باید حرف زد. خدای متعال در مورد دشمنان میگوید: «(و لا یجرمکم سَنَأُ قوم علی آلّا تعدلوا اعدلوا هو اقرّب للفقوی)»؛ (۱) اگر با کسی دشمنید، این دشمنی موجب نشود که نسبت به او بی‌انصافی کنید، بی‌عدالتی کنید؛ حتّی نسبت به دشمن؛ حالا آن که دشمن هم نیست. بی‌عدالتی‌ها را همه کنار بگذارند؛ بی‌انصافی‌ها را همه کنار بگذارند؛ همه در زیر پرچم نظام اسلامی و جمهوری اسلامی جمع بشوند. در کنار هم باشند، اختلاف سلیقه هم باشد. ● ۵/۸۸/۳

(۱) سوره مائده، آیه ۸

درس اخلاق

مراقبت، امکان‌گناه را کم می‌کند

خیلی از کارهایی که ما می‌کنیم و لغزشهایی که از ما سر می‌زنند، بر اثر عدم مراقبت است. غفلت است که ما را در بلا می‌اندازد. اگر مراقب چشم و زبان و دست و امضاء و قضاوت و نوشتن و حرف زدنمان باشیم، بسیاری از خطاها و گناهان بزرگ و کوچک از ما سر نمی‌زنند. اگر مراقب دل خود باشیم، دچار حسد، بدخواهی، بددلی، کینه، بخل، ترسهای بی‌مورد، طمع به مال و منال دنیا و طمع به ناموس و مال دیگران در دل ما رسوخ نمیکند. این مراقبت در انسان، جاده نجات است. عاقبت نیک، در سایه این مراقبت به دست می‌آید... اگر این مراقبت در انسانی باشد، امکان گناه از او بسیار کم میشود.

● ۵/۲۸/۱۳۸۴

خطبه‌های انقلاب

در خط امام

اخلاق و عدالت تو امان است

اگر به نام عدالت خواهی و به نام انقلابیگری، اخلاق را زیر پا بگذاریم، ضرر کرده‌ایم؛ از خط امام منحرف شده‌ایم. اگر به نام انقلابیگری، به نام عدالت خواهی، به برادران خودمان، به مردم مؤمن، به کسانی که از لحاظ فکری با ما مخالفند، اما میدانیم که به اصل نظام اعتقاد دارند، به اسلام اعتقاد دارند، اهانت کردیم، آنها را مورد اِذاء و آزار قرار دادیم، از خط امام منحرف شده‌ایم. اگر بخواهیم به نام انقلابیگری و رفتار انقلابی، امنیت را از بخشی از مردم جامعه و کشورمان سلب کنیم، از خط امام منحرف شده‌ایم... قرآن به ما دستور میدهد و میگوید: مخالفت شما با یک قومی، موجب نشود که عدالت را فرو بگذارید و فراموش کنید. «اعدلوا!»؛ حتّی در مورد مخالف هم عدالت به خرج دهید. ● ۱۴/۳/۱۳۹۰